

~~Alljärgnevalt esitan kokkuvõttes oma arvamusi vaidlussissejuhatuses~~
~~eesti kooliküsimustes eesti üliõpilaste suvepäevadel Viki lossis 27.sept.s.a.~~

Nagu üldiselt tuntud, on rootsi kooliorganisatsioon praegu täielikul ümberorganiseerimisel. Uus koolireform, mida juba aastakümneid on ette valmistatud, kinnitatakse ligemas tulevikus riigipäeva poolt. Suurtes joontes tähendab see, et alates õppeaastast 62/63 senised alg- ja keskkoolid kaovad ja asendatakse obligatoorsete 9 aastaste põhikoolidega.

(NB! Uue kooli nimi on "põhikool -grundskola. Populaarseks saanud nime -
tus ühtluskool - enhetsskola esitati ainult ettepaneku korras 1948).

Sellega seoses tulevad loomulikult revideerimisele ja ümbertöötamisele mitte ainult õppekavad ja meetodid, vaid terve koolikasvatuslik siht-
asetus.

Ka meie eesti koolidele on uus koolireform teatud määral kriitiline, kuna ta näeb ette kitsendusi ja restrikttsioone erakoolide loomisel. Wendest lähtu-
des peame meie, kui me tahame uusi eesti kooli luua, silmas pidama kolme
tähtsat tegurit:

- 1) ka meie kool peab olema ~~x~~ põhikool ja niisiis ka 9 aastane,
- 2) õpetajatel peab terve koolisüsteemi ulatuses olema rootslaste poolt
tunnustatud kompetents,
- 3) õpetus ja kasvatus meie koolides peab üle viidama uutele kehtestamisele
tulevatele kavadele ja meetoditele.

Uue ~~xx~~ seadusettepaneku kohaselt on põhikool nimelt ainuke tunnustatud
üldine koolivorm. Erakoolid, millede asutamine teatud tingimustel on luba-
tud, peavad ~~organiseerima~~ ^{vastama põhikooli üldistele nõuetele} enda tegevust järgneval tingimusel: "Skolan
skall i fråga om undervisningens art, omfattning och allmänna inriktning
liksom i fråga om lärarnas reella kompetens väsentligen motsvara grund-
skolan". Meie praeguses situatsioonis tähendab see, et meil esmajoones
tuleb luua juurde nn. ~~hög-stadium~~ ^{högskole}, s.t. 7 -9 klass. See oleks ~~xx~~ ka
ainuke mõeldav loomulik taimelava meie olemasolevale gümnaasiumile.

Õpetajate kompetentsiküsimus sisaldab järgnevalt nõudeid: ~~klass 1-3, et~~
~~medalstadium, kus õpetajateks on rootikeelse nimetusega "småskollärare";~~
~~klass 4-6, keskstadium, kus õpetajateks on algkooliõpetajad ja 7-9 klassis~~
~~kus õpetajatena on ettenähtud akadeemikud.~~ ^{klassides (7-9 klass)} Kui me tahame endale seadus-
kohast kooli luua, peame ka seda nõuet silmas pidama. Siis avaneks ka
tööpõld nendele eesti üliõpilastele, kes ~~ülikoolide juures õpetajateks~~
~~xx~~ õpetajaks väljaõppe saavad ja eriti neile, kes oma eksamisse on
kaasa võtnud soome-ugri keeli, ^{eriti eesti keelt}

Oma sõnavõtus Vikis toonitab ka õppemeetodite muutmise vajandust ühen-
duses üleminekuga põhikoolile. Vältsin, et senini on eesti koolides
valitsend konservatiivne ja autoritaarne õpetus- ja kasvatusviis.

õpetajad

~~Uuskoolline~~ Rootsi koolireform näeb aga ette tähtsat metoodilist
muudatust, autoritaarse kasvatuse, kus ~~kaks~~ keskpunktiks on õpetaja,
muutmist demokraatlikuks, kus keskpunktiks peab olema õpilane. On
vajalik ja möödapääsemata, et ka meie oma metoodika ja õppekavad kohandame
vastavate uute juhiste järel.

Oma sõnavõttu puudutasin lühidalt ka täienduskooli, mis kindlasti ka edas-
pidiseks jäävad ainukesteks eestikeelseks kooliõpetuse edasiandmise võima-
luseks väiksemates linnades. Isiklikult ei pea ma seda koolimoodust kõige
ideaalsemaks ja leian, et seda tuleks asendada mingi muu meetodiga, mis
oleks otsesemas seoses laste tavalise koolitöö ja kooliaegadega ja mitte
ekstra koorem vabal ajal. Sellepärast leian ma, et ei tuleks ilma pike-
mata hukka mõista neid võimalusi lahenduseks, mis siiski mõeldavad on,
näiteks, et rootsi ~~taandruul~~ koolide juurde luua eestikeelseid erigruppe.

Mis aga esimeseks nõudeks on meie koolipoliitikas rootslastega, on et meie
endi kooli küsimustega tegelevad organisatsioonid omavahel kokku lepiksid
selles, mida me õieti tahame ja kuidas me tahame. Sisemiselt killustatud
koolipoliitika purustab ~~juba~~ kõik võimalused lahendusteks.

Ja lõpuks - mida sooviks me akadeemiline noorus eesti kooliga seoses?
Meie sooviks on rohkem asjalikku ja selget informatsiooni ~~asade~~ olemas-
olevate eesti koolide tegevuse kohta. Näeksime ka meelsasti tihedamaid
sidemeid meie praeguse ja tulevase õpetajaskonna vahel; ~~et~~ ka üliõpilasi,
tulevasi õpetajaid, kutsutaks eesti õpetajate kongressidele ja kursustele
ning muudele läbirääkimistele. Õpetajate juurdekasvu küsimust ei peaks
käsitletama mitte kurva ja paratamatu puudusena vaid lahendatava probleemina,
sest ~~faktum~~ on et toormaterjal on olemas. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~ÕpetajajaksXXXXXXXXXX~~

Valve Madar

3



h. H. Mark

Besti Komitee

Drottninggatan 85 I

Stockholm

Valve Madar
Trädgårdsg. 7 B
Uppsala

Epp. hr. Mark,

palun Teid vabandada minu kaastöö
lühenevusest, mis on seoses mu praeguse
töö koormaga ja pehloormulise kiiretusega.

Kardan et kirjutis on ka veidi liiga
pühk, praeguse hea leide mõtteid
murus. Aga siiski okei seda maan rohkem
käpida.

Parimate soovidega

Natve Meelari

5
Stokholmis 1. nov. 1961.

V.a.

prl. Valve M a d a r.

Tänan Teid kirjutise eest, mille saatsite "Sõnumite" jaoks. Kahjuks kujunes nii, et ei saanud Teie kirjutust seekord avaldada, mis- pärast palun vabandust Teie tülitamise pärast. Võibolla aga kunagi edaspidi saame seda kasu- ta.

Kõige austusega

H. Mark
büro juhataja

6
Stokholmis 4.septembril 1961.

V.a.

prl. Valve Madar !

Oleme kuulnud, et Teie sõnavõtt eesti koolidest ja eesti noortest üliõpilaspäevadel on suurt tähelepanu äratanud. Sellepärast palume Teilt samal teemal lühikest kirjutust avaldamiseks järgmises "Sõnumite" numbris. Kirjutuse pikkus võiks olla ca 2500 tähte ja kirjutuse palume lahkesti saata hiljemalt 10.septembriks Eesti Komiteesse.

Loodame, et Teile meie soovi täitmine palju vaeva ei valmista ja et Teilt varsti kirjutuse saame.

Kõige austusega

H.Mark
büroojuhataja